

«ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОЄКТУВАННЯ В БІОЕНЕРГЕТИЦІ ТА ВОДООЧИЩЕННІ»

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>16 «Хімічна інженерія та біоінженерія»</i>
Спеціальність	<i>162 – Біотехнології та біоінженерія</i>
Освітня програма	<i>ОПП Біотехнології</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Очна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів (150 годин): лекції – 26 годин; практичні – 28 годин, СРС – 96 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Іспит/МКР/ДКР</i>
Розклад занять	<i>Лекції: 1 год./тиждень; практичні заняття: 2 год./тиждень, згідно розкладу</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: доктор техн. наук, професор Саблій Лариса Андріївна larisasabliy@ukr.net; 099-281-09-91 (Телеграм) Практичні: доктор техн. наук, професор Саблій Лариса Андріївна</i>
Розміщення курсу	<i>Google classroom. Код курсу f4z4o6f</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Актуальність дисципліни «Обладнання та проектування в біоенергетиці та водоочищенні» полягає у розгляді та аналізі новітніх тенденцій у обладнанні і проектуванні систем біоенергетики та водоочищення, сучасного стану біоенергетичних установок та очисних станцій для очищення стічних вод; вивченні, як можна і потрібно одержувати енергію, забезпечувати очищення стічних вод від різноманітних забруднюючих речовин, у тому числі й від ксенобіотиків, а також від живих і мертвих клітин мікроорганізмів. Одержані знання дозволяють майбутнім висококваліфікованим спеціалістам легко орієнтуватися у складних і вкрай необхідних для виживання людства біогазових установках, очисних спорудах та обладнанні для відновлення якості води, зужитої у побуті, промисловості, сільському господарстві, рекреації, а також відкриватимуть перспективу в застосуванні знань для проектування і впровадження нових, поки що не реалізованих напрямків у біоенергетиці та очищенні води.

Метою дисципліни є формування у студентів здатностей до аналізу та вибору обладнання, необхідного в біоенергетиці та очищенні стічної води від різноманітних забруднюючих домішок; до розробки біогазових установок та очисних станцій для очищення стічних вод механічними, фізико-хімічними та біологічними методами для забезпечення якості очищеної води відповідно до умов скиду у природні водойми; до розуміння технологічних режимів роботи біогазових установок і споруд для водоочищення; до управління технікою безпеки при експлуатації біоенергетичних установок та очисних споруд у системах водоочищення.

Основні завдання дисципліни -

вибір способів, прийомів та технологій в біоенергетиці та для забезпечення водоочищення біологічними методами; підбір та проектування споруд, пристроїв та обладнання в біоенергетичних установках та на водоочисних станціях для ефективного використання відомих технологій та їх вдосконалення. Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни, студенти після засвоєння дисципліни повинні продемонструвати такі:

Компетентності:

- знання конструкцій та роботи біогазових установок;
- знання конструктивних особливостей і роботи споруд, пристроїв та обладнання для водоочищення;
- досвід проектування обладнання в біоенергетиці та водоочищенні;
- вміння аналізувати перспективи розвитку та вдосконалення обладнання та споруд в галузях біоенергетики та водоочищення;
- знання правил охорони праці і безпеки життєдіяльності при експлуатації біоенергетичних установок та очисних споруд систем водовідведення.

Результати навчання:

- в умінні розв'язувати прикладні завдання;
- у набутті досвіду використання методик розрахунку споруд та обладнання у біоенергетиці та водоочищенні;
- в умінні проектувати обладнання та споруди у біоенергетиці та водоочищенні;
- у набутті досвіду роботи з проектною документацією, типовими проектами, нормативною та довідковою літературою.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Ґрунтується на знаннях, одержаних студентами при вивченні дисциплін: хімії (загальної та неорганічної, фізичної, колоїдної, органічної, аналітичної, біохімії), фізики, мікробіології, екології.

Використовується при виборі, розрахунках і проектуванні споруд і обладнання в технологіях водоочищення для підвищення ефективності біологічного очищення води і стічних вод, одержання якісної очищеної води, відповідно до санітарних норм, в технологіях переробки утворених при очищенні води відходів, одержання біогазу, а також при виконанні проектних та наукових робіт з біоенергетики та водоочищення.

3. Зміст навчальної дисципліни

Вступна частина. Основні принципи проектування в біоенергетиці та водоочищенні.

Завдання, об'єкти, використання. Основні напрямки розвитку та застосування. Основні терміни та визначення. Нові світові досягнення в галузях біоенергетики та водоочищення. Перспективи розвитку в Україні та світі. Основні принципи проектування споруд, пристроїв та обладнання біоенергетичних установок та станцій водоочищення. Технічні вимоги, нормативні документи.

Розділ 1. Обладнання та проектування в біоенергетиці.

Тема 1.1. Одержання біоводню.

Біореактори для одержання водню за допомогою мікроорганізмів. Фітобіореактори. Конструктивні особливості. Біореактори (ферментатори), призначені для бродіння. Конструкція, обладнання. Область застосування.

Тема 1.2. Одержання біогазу.

Метантенки. Конструкція. Типові проєкти метантенків. Метантенк з нерухомим незатопленим перекриттям. Обладнання для перемішування біомаси в метантенку: гідроелеватори, пропелерні мішалки, насоси; перемішування за допомогою рециркуляції газів бродіння, за допомогою пристроїв для підігріву біомаси: парового інжектора, теплообмінника. Проєктування типового вузла метантенка. Газгольдини, класифікація, конструктивні особливості. Пункт управління газгольдинами. Техніка безпеки при експлуатації біогазових установок. Споруди для очищення біогазу: скрубери, абсорбери. Проєктування біогазових установок.

Тема 1.3. Одержання біодизелю.

Реактори для проходження реакції етерифікації. Класифікація. Конструкція кавітаційних реакторів. Переваги і недоліки. Реактор з механічним перемішуванням. Особливість конструкції. Обладнання.

Тема 1.4. Одержання біоетанолу.

Обладнання для подрібнення сировини: дробарки і млини. Типи конструкцій. Класифікація млинів, особливості конструкцій і роботи. Дріжджові апарати (ферментатори). Конструкція. Бродильні апарати. Обладнання. Бродильна установка. Брагоперегонні апарати – ректифікаційні колони. Влаштування. Одноколонні і двоколонні апарати. Дефлегматори, конструкція. Ректифікаційні установки періодичної і безперервної дії. Влаштування триколонного брагоректифікаційного апарату. Обладнання.

Тема 1.5. Обладнання та проєктування установок для піролізу біомаси.

Піролізні установки. Трубчасті печі, конструкція, принцип роботи, обладнання. Абляційні пластинчасті реактори. Типи, конструктивні особливості. Реактори киплячого шару. Реактори плазмового піролізу. Використання реакторів для виробництва біонафти в світовій практиці. Принципи проєктування установок для одержання біопалива. Нормативні вимоги. Техніко-економічні характеристики установок.

Розділ 2. Обладнання та проєктування у водоочищенні.

Тема 2.1. Споруди для механічного та фізико-хімічного очищення стічних вод.

Решітки і сита. Призначення і класифікація решіток. Конструкції решіток. Технічні характеристики решіток. Влаштування решіток для станцій очищення стічних вод. Типові проєкти будівель решіток. Сита: дискові, стрічкові, барабанні (фільтр Вако), мікрофільтри. Подрібнення відходів. Дробарки та решітки-дробарки. Конструктивні особливості сучасних вітчизняних та закордонних типів решіток. Пісковловлювачі. Типи пісковловлювачів: горизонтальні, тангенційні, аеровані, вертикальні. Конструктивні особливості. Основні характеристики. Принцип роботи. Пристрої для видалення піску. Влаштування гідромеханічної системи переміщення осаду у піскові приямки у горизонтальних пісковловлювачах. Конструкція піскових майданчиків. Використання гідроциклонів та піскових бункерів для відмивання та зневоднення піску.

Тема 2.2. Обладнання та проєктування первинних відстійників та флотаторів.

Призначення і класифікація відстійників. Типи відстійників: горизонтальні, радіальні, вертикальні, тонкошарові. Конструктивні особливості. Основні характеристики. Принцип роботи. Пристрої для видалення осаду. Інтенсифікація роботи за рахунок периферійного впуску стічних вод, влаштування обертового водорозподільного і водозбірного пристроїв у радіальних відстійниках, тонкошарових блоків, попередньої аерації і біокоагуляції. Відстійники спеціального призначення: нафто-, жиро-, смоло-, шерсте-, вовновловлювачі; особливість конструкції. Флотаційні установки. Класифікація, область застосування. Конструктивні особливості. Обладнання для подачі і диспергування повітря. Напірні флотаційні установки, класифікація, конструкція флотаційної камери, обладнання (насос, ежектор, напірний бак).

Електрофлотатори. Конструкція пристроїв для збору та видалення флотаційного шламу. Принципи проектування флотаційних установок.

Тема 2.3. Споруди біологічного очищення стічних вод у природних умовах.

Споруди біологічного очищення стічних вод у природних умовах. Поля фільтрації. Влаштування полів фільтрації. Зрошувальна та дренажна системи. Проектування карт. Робота споруд в зимових умовах. Поля зрошення. Класифікація. Влаштування полів зрошення. Проектування зрошувальної мережі. Споруди очищення стічних вод малих об'єктів: поля підземної фільтрації, фільтрувальні канами, фільтрувальні колодязі, піщано-гравійні фільтри. Конструкція та область застосування. Біологічні ставки. Біологічні ставки з штучною і природною аерацією. Конструкція біоствків. Проектування каскадів біологічних ставків.

Тема 2.4. Споруди біологічного очищення стічних вод у штучних умовах.

Біологічні фільтри і аеротенки. Класифікація біофільтрів. Біофільтри з об'ємним завантаженням: краплинні, високонавантажувані, баштові. Конструктивні особливості. Розподільні та дренажні системи біофільтрів. Конструкція спринклерної системи біофільтра. Конструкція обертового реактивного зрошувача. Біофільтри з площинним завантаженням. Характеристика завантажень. Проектування біофільтрів. Дискові біофільтри. Конструкція, область використання. Барабанні біофільтри. Конструкція, область використання.

Тема 2.5. Аеротенки.

Класифікація аеротенків. Конструктивні особливості аеротенків-витиснювачів і аеротенків-змішувачів. Типові проекти аеротенків. Проектування коридорних аеротенків. Класифікація систем аерації. Дрібнобульбашкові аератори: фільтросні пластини, пористі труби, дискові, тканинні аератори. Середньобульбашкові аератори: труби з отворами, типу «Спарджер». Крупнобульбашкові аератори. Проектування аераторів на плані аеротенка. Механічні аератори: дискові, імпульсні, «Симплекс», рототурбінні, щітки Кессенера, клітинні. Переваги і недоліки механічних аераторів. Пневмомеханічні аератори. Струминні аератори.

Тема 2.6. Аеротенки-відстійники, аероакселератори, аеротенки-освітлювачі.

Особливості конструкції, умови використання. Проектування компактних споруд. Циркуляційні окислювальні канали. Система аерації в ЦОКах. Окситенки. Шахтні і баштові аеротенки. Особливості конструкції. Компактні установки заводського виготовлення: КУ, БЮ, КУО. Конструкція. Технічні характеристики. Проектні рішення. Сучасні зразки компактних установок. Біореактори нового покоління - SBR, UASB, EGSB, ABR, AF, AFB, DSFF, ANAMMOX, DEAMOX, конструкція, принцип роботи, область застосування. Біореактори з іммобілізованими мікроорганізмами MBBR, IFAS, конструкції, проектування. Новітні біореактори: анаеробні, аеробні, вертикального і горизонтального типу, з іммобілізованою біомасою на капроновому волокні, з гранульованим активним мулом, конструкції НТУУ «КПІ» - простота влаштування, енергетична та техніко-економічна ефективність.

Тема 2.7. Вторинні відстійники і муловідокремлювачі.

Конструкції вторинних відстійників: вертикальних, горизонтальних, радіальних, тонкошарових. Проектування вторинних відстійників. Флотаційні муловідокремлювачі. Влаштування і принцип роботи. Конструкція флотаційного муловідокремлювача.

Тема 2.8. Споруди для доочищення стічних вод.

Споруди для фільтрування стічних вод: барабанні сітки, мікрофільтри, фільтри із зернистим завантаженням, наливні фільтри. Конструкція, принцип роботи, режим промивки, область застосування. Проектування фільтрувальної станції доочищення стічних вод. Конструкції фільтрів, матеріал завантаження. Ефективний гідропневматичний фільтр з пінополістирольним завантаженням конструкції УПВГ. Біологічні ставки для доочищення стічних вод. Біосорбери із псевдозрідженим завантаженням з активованого вугілля. Конструкція. Принцип роботи, область застосування.

Тема 2.9. Споруди для знезараження стічних вод та випуски у водойми.

Установки для хлорування стічних вод. Хлоратори. Характеристика. Проектування хлораторної станції. Електролізні установки для знезаражування стічних вод гіпохлоритом натрію. Технічна характеристика. Принцип роботи. Змішувачі стічних вод з хлорною водою: типу «лоток Паршала», йоржеві. Конструкція та влаштування. Контактні резервуари. Типові конструкції горизонтального, вертикального і радіального типів. Випуски: берегові, руслові. Конструкція оголовків розсіювальних випусків.

Тема 2.10. Споруди для обробки та знешкодження осадів стічних вод.

Споруди для ущільнення осадів. Конструкції мулоущільнювачів: вертикальний, радіальний, флотаційний. Характеристика роботи та параметри для проектування. Сепаратори і центрифуги. Область застосування. Споруди для аеробної стабілізації осадів. Аеробні стабілізатори. Конструкція. Типові рішення. Система аерації та її влаштування. Типи аераторів. Споруди для зневоднення осадів у природних умовах. Мулові майданчики. Влаштування карт. Проектування мулових майданчиків, дренажних труб. Експлуатація мулових майданчиків в зимовий період.

Тема 2.11. Обладнання для механічного зневоднення осадів.

Барабанні вакуум-фільтри, конструкція, принцип роботи. Регенерація фільтрувального полотна. Технічна характеристика барабанних вакуум-фільтрів. Проектування вузла установки вакуум-фільтра. Типові проекти корпусів механічного зневоднення осадів на барабанних вакуум-фільтрах. Стрічкові вакуум-фільтри, конструкція. Фільтр-преси, конструкція. Принцип роботи. Серія фільтр-пресів ФПАКМ. Проектування цеху механічного зневоднення осадів на фільтр-пресах. Центрифуги, конструкція, принцип роботи. Серія центрифуг ОГШ, технічна характеристика. Проектування цеху механічного зневоднення осадів на центрифугах.

Тема 2.12. Обладнання для термічного сушіння і спалювання осадів.

Сушарки: барабанні, стрічкові, щілинні, із псевдозрідженим шаром осаду, пневмосушарки. Проектування сушильної установки: сушарки й допоміжного обладнання. Конструкція і принцип роботи барабанної сушарки. Барабанні печі для спалювання осадів. Печі із киплячим шаром. Багатоподові печі. Конструкції. Принцип роботи. Переваги і недоліки.

Тема 2.13. Проектування генерального плану майданчика очисних споруд. Охорона праці та безпека життєдіяльності при обслуговуванні біоенергетичних споруд та споруд водоочищення.

Розташування майданчика очисних споруд населеного пункту. Зони санітарної охорони. Розміщення споруд, лотків і трубопроводів. Зображення земляних робіт. Забезпечення можливості черговості будівництва та розширення станції. Розташування допоміжних та обслуговуючих будівель, під'їзних та пішохідних доріг, трасування всіх необхідних комунікацій, озеленення території та її огороження. Вимоги ДБН, ДСТУ, санітарних норм, протипожежні і заходи з техніки безпеки. Управління безпекою праці. Охорона праці та безпека життєдіяльності при обслуговуванні біоенергетичних споруд. Охорона праці та безпека життєдіяльності при експлуатації споруд для очищення стічних вод. Поточний і капітальний ремонт обладнання й споруд у біоенергетиці та водоочищенні.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Рекомендована література

Базова:

1. Обладнання та проектування в біоенергетиці та водоочищенні та управління безпекою праці / Саблій Л.А., Бунчак О.М., Жукова В.С., Россінський В.М. // Підручник для студ. ВНЗ спец. «Біотехнології та біоінженерія» рекомендовано вченою радою НТУУ «КПІ» / Під ред. Л.А. Саблій – Рівне: НУВГП, 2016 - 356 с.

2. *Обладнання та проектування в біоенергетиці та водоочищенні та управління безпекою праці / Саблій Л.А., Бунчак О.М., Жукова В.С., Кононцев С.В. // Підручник для студ. ВНЗ спец. «Біотехнології та біоінженерія», реком. Вченою радою КПП ім. Ігоря Сікорського / Під ред. Л.А. Саблій - 2-е вид., перероб. і доп. – Рівне: НУВГП, 2018 - 377 с.*
3. *Поліщук В. М. Процеси та обладнання біотехнологічного виробництва газових біопалив / Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2015. – 244 с.*

Допоміжна:

4. *Саблій Л.А. Фізико-хімічне та біологічне очищення висококонцентрованих стічних вод: Монографія. - Рівне: НУВГП, 2013. – 292 с.*
5. *Кононцев С. В., Саблій Л.А., Гроховська Ю.Р. Екологічна біотехнологія очищення стічних вод та культивування кормових організмів: Монографія. – Рівне: НУВГП, 2011. – 151 с.*
6. *Sabliy L., Zhukova V. Improvement of the technology of local wastewater treatment of the meat plants / Сталій розвиток: захист навкол. середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування: колективна монографія / за ред. проф. Мальованого М.С. - Київ, Яроченко Я.В., 2022, 566 с. – С. 400 -410. ISBN 978-617-7826-23-0*
7. *Голуб Н.Б., Боровик О.Я. Переробка біомаси: Навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів. – К.: Комп'ютерпрес, 2014. – 170 с.*
8. *L.A. Sabliy, V.S. Zhukova Efficient treatment of industrial wastewater using immobilized microorganisms Water Supply and Wastewater Disposal. Designing, Construction, Operation and Monitoring. – Monografie / Edited by Beata Kowalska, Dariusz Kowalski. – Wydawnictwo Politechniki Lubelskiej. – Lublin, 2022. – pp. 248-262. ISBN: 978-83-7947-507-0 <http://bc.pollub.pl/dlibra/publication/14017>*
9. *Саблій Л.А., Бойчук С.Д. Очищення стічних вод від органічних речовин в біореакторах з іммобілізованими мікроорганізмами / Проблеми водопостачання, водовідведення та гідравліки : Наук.-техн зб. Вип. 21/Гол. ред. А.М. Тузай. – К. КНУБА, 2013. – С. 110-114.*
10. *Sabliy L., Kuzminskiy Y., Gvozdyak P., Lagód G. Anaerobic and aerobic treatment of wastewater of milk plants [Електронний ресурс] Society of Ecological Chemistry and Engineering (SEChE), Proceeding of ECOpole. – 2009. - Vol. 3. - No. 2. - P. 373-378. - Режим доступу до журн.: http://tchie.uni.opole.pl/ecoproc09b/SabliyKuziminskiy_PECO09_2.pdf*
11. *Саблій Л.А., Козар М.Ю. Ефективна технологія очищення стічних вод солодового заводу / Вісник Інженерної академії України. – 2013. - № 3-4. – С. 209-212.*
12. *Саблій Л.А., Козар М.Ю. Ефективність біологічного видалення сполук фосфору із стічних вод в різних кисневих умовах / Енергетика: економіка, технології, екологія. Науковий журнал. – К: НТУУ «КПІ», 2013. - № 2 (33). – С. 104-107.*
13. *Саблій Л.А. Нові технології біологічного очищення господарсько-побутових і виробничих стічних вод / Л.А. Саблій, Є.В. Кузьмінський, В.С. Жукова, М.Ю. Козар М.Ю. // Водопостачання та водовідведення: виробн.-практ. журнал. – 2014. - № 3. – С. 24-33.*
14. *Саблій Л.А. Очищення стічних вод шкiряних заводiв фiзико-хiмiчними та бiологiчними методами Вісник Київ. нац. ун-ту технологій та дизайну. - К.: КНУТД, 2012. - № 6 (68). - С. 91-97.*
15. *Саблій Л.А. Моделювання процесів в біоценозі біореакторів при очищенні висококонцентрованих стічних вод / Вісник Інженерної академії України. – 2012. - № 3-4. - С. 280-283.*
16. *Саблій Л.А., Жукова В.С. Очищення стічних вод від сполук азоту / Науковий вісник будівництва. - Х.: ХДТУБА ХОТВ АБУ, 2011. - Вип. 63. - С. 431-435.*
17. *Саблій Л.А., Жукова В.С., Єпішова Л.Д. Очищення соапстоків підприємств олійно-жирової промисловості фізико-хімічними методами / Проблеми водопостачання, водовідведення та гідравліки. К.: КНУБА, 2022, вип. 39. - С. 53-60. DOI:10.32347/2524-0021.2022.39.53-60*
18. *Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування. ДБН В.2.5 – 75: 2013 [Видання офіц.] / Оглобля О. (наук. керівник), Пархомович Г., Буланій О., Саблій Л.А. та ін. – К.: Мінрегіон України. – 2013. – 128 с.*

19. Саблій Л.А., Бунчак О.М., Жукова В.С. Практикум з біотехнологій очищення води : навч. посіб. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, вид-во «Політехніка», 2022. – 108 с.
20. Sablii L., Obodovych O., Sydorenko V. Efficiency of physical-chemical treatment of wastewater of the paper and cardboard factory *Journal of the Serbian Chemical Society, Belgrade, 2024. DOI: <https://doi.org/10.2298/JSC231206014S>*
21. Волошин М.Д. Удосконалення технологій біологічної очистки стічних вод. – Дніпродзержинськ: Дніпродзержинський держ. техн ун-т, 2009. – 230 с.
22. Кернасюк Ю. Біогазова альтернатива розвитку АПК України / *Агробізнес сьогодні*. – N 18 (265), 2013.

Інформаційні ресурси:

23. Біогазові технології в Україні. Встановлення та робота біогазових установок. – Центр біогазових технологій. – Львів, 2011. – 30 с.
24. www.cba.org.ua/one/images/stories/CBA_news/Innovation_in_CBA/Budivnyctvo_i_ekspl_Biogas_2011.pdf
25. Марчук Л.П. Біогазові технології в аграрному секторі економіки України, 2013.
26. [Dspace.tnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/541/1/Тези%20Марчук.Біогазові%20технології.pdf](http://dspace.tnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/541/1/Тези%20Марчук.Біогазові%20технології.pdf)
27. Мироненко В.Г. та ін. Технології та технічні засоби виробництва біодизеля. Elibrary.nubip.edu.ua/6031/1/10mvgpob.pdf
28. www.hrs-heatexchangers.com/ru/applications/biofuels/bioethanol/default.aspx.

5.Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються наступними методами і технологіями: методи проблемного навчання (проблемний виклад, частково-пошуковий (евристична бесіда); інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи студентів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять, розробка і застосування на основі комп'ютерних і мультимедійних засобів творчих завдань і ін.).

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p><u>Лекція 1. Вступна частина. Основні принципи проєктування в біоенергетиці та водоочищенні.</u></p> <p>Завдання, об'єкти, використання. Основні напрямки розвитку та застосування. Основні терміни та визначення. Нові світові досягнення в галузях біоенергетики та водоочищення. Перспективи розвитку в Україні та світі. Основні принципи проєктування споруд, пристроїв та обладнання біоенергетичних установок та станцій водоочищення. Технічні вимоги, нормативні документи.</p> <p><i>Література: (1); (2); (3).</i></p>
2	<p><u>Лекція 2. Обладнання та проєктування в біоенергетиці. Одержання біоводню. Одержання біогазу.</u></p> <p>Біореактори для одержання водню за допомогою мікроорганізмів. Фітобіореактори. Конструктивні особливості. Біореактори (ферментатори), призначені для бродіння. Конструкція, обладнання. Область застосування. Метантенки. Конструкція. Типові проєкти метантенків. Метантенк з нерухомим незатопленим перекриттям. Обладнання для перемішування біомаси в метантенку: гідроелеватори, пропелерні мішалки, насоси, за допомогою рециркуляції газів бродіння, за допомогою пристроїв для підігріву біомаси: парового інжектора, теплообмінника. Проєктування типового вузла метантенка. Газгольдери. Класифікація. Конструктивні особливості. Пункт управління газгольдерами. Техніка безпеки при експлуатації біогазових установок. Споруди для очищення біогазу: скрубери, абсорбери. Проєктування біогазових установок.</p> <p><i>Література: (1); (2); (3).</i></p>
3	<p><u>Лекція 3. Одержання біодизелю. Одержання біоетанолу.</u> Реактори для проходження реакції етерифікації. Класифікація. Конструкція кавітаційних реакторів. Переваги і недоліки. Реактор з механічним перемішуванням. Особливість конструкції, обладнання. Обладнання для подрібнення сировини: дробарки і млини. Типи конструкцій. Класифікація млинів, особливості конструкцій і роботи. Дріжджові апарати (ферментатори). Конструкція. Бродильні апарати. Обладнання. Бродильна установка. Брагоперегонні апарати – ректифікаційні колони. Влаштування. Одноколонні і двохколонні апарати. Дефлегматори, конструкція. Ректифікаційні установки періодичної і безперервної дії. Влаштування триколонного брагоректифікаційного апарату. Обладнання.</p> <p><i>Література: (1); (2); (3).</i></p>
4	<p><u>Лекція 4. Обладнання та проєктування установок для піролізу біомаси.</u></p> <p>Піролізні установки. Трубчасті печі, конструкція, принцип роботи, обладнання. Абляційні пластинчасті реактори. Типи, конструктивні особливості. Реактори киплячого шару. Реактори плазмового піролізу. Використання реакторів для виробництва біонафти</p>

	<p>в світовій практиці. Принципи проектування установок для одержання біопалива. Нормативні вимоги. Техніко-економічні характеристики установок.</p> <p><i>Література: (1); (2); (3).</i></p>
5	<p><u>Лекція 5. Обладнання та проектування у водоочищенні. Споруди для механічного та фізико-хімічного очищення стічних вод.</u></p> <p>Решітки і сита. Призначення і класифікація решіток. Конструкції решіток. Технічні характеристики решіток. Влаштування решіток для станцій очищення стічних вод. Типові проекти будівель решіток. Сита: дискові, стрічкові, барабанні (фільтр Вако), мікрофільтри. Подрібнення відходів. Дробарки та решітки-дробарки. Конструктивні особливості сучасних вітчизняних та закордонних типів решіток. Пісковловлювачі. Типи пісковловлювачів: горизонтальні, тангенційні, аеровані, вертикальні. Конструктивні особливості. Основні характеристики. Принцип роботи. Пристрої для видалення піску. Влаштування гідромеханічної системи переміщення осаду у піскові приямки у горизонтальних пісковловлювачах. Конструкція піскових майданчиків. Використання гідроциклонів та піскових бункерів для відмивання та зневоднення піску.</p> <p><i>Література: (1); (2); (3).</i></p>
6	<p><u>Лекція 6. Обладнання та проектування первинних відстійників та флотаторів.</u></p> <p>Призначення і класифікація відстійників. Типи відстійників: горизонтальні, радіальні, вертикальні, тонкошарові. Конструктивні особливості. Основні характеристики. Принцип роботи. Пристрої для видалення осаду. Інтенсифікація роботи за рахунок периферійного впуску стічних вод, влаштування обертового водорозподільного і водозбірного пристроїв – у радіальних відстійниках, тонкошарових блоків, попередньої аерації і біокоагуляції. Відстійники спеціального призначення: нафто-, жиро-, смоло-, шерсте-, вовновловлювачі; особливість конструкції. Флотаційні установки. Класифікація, область застосування. Конструктивні особливості. Обладнання для подачі і диспергування повітря. Напірні флотаційні установки, класифікація, конструкція флотаційної камери, обладнання (насос, ежектор, напірний бак). Електрофлотатори. Конструкція пристроїв для збору та видалення флотаційного шламу. Принципи проектування флотаційних установок.</p> <p><i>Література: (1); (2).</i></p>
7	<p><u>Лекція 7. Споруди біологічного очищення стічних вод у природних умовах.</u></p> <p>Споруди біологічного очищення стічних вод у природних умовах. Поля фільтрації. Влаштування полів фільтрації. Зрошувальна та дренажна системи. Проектування карт. Робота споруд в зимових умовах. Поля зрошення. Класифікація. Влаштування полів зрошення. Проектування зрошувальної мережі. Споруди очищення стічних вод малих об'єктів: поля підземної фільтрації, фільтрувальні канали, фільтрувальні колодязі, піщано-гравійні фільтри. Конструкція та область застосування. Біологічні ставки. Біологічні ставки із штучною і природною аерацією. Конструкція біоствоків. Проектування каскадів біологічних ставків.</p> <p><i>Література: (1); (2).</i></p>
8	<p><u>Лекція 8. Споруди біологічного очищення стічних вод у штучних умовах. Аеротенки.</u></p> <p>Біологічні фільтри і аеротенки. Класифікація біофільтрів. Біофільтри з об'ємним завантаженням: краплинні, високонавантажувальні, баштові. Конструктивні особливості. Розподільні та дренажні системи біофільтрів. Конструкція спринклерної системи біофільтра. Конструкція обертового реактивного зрошувача. Біофільтри з площинним завантаженням. Характеристика завантажень. Проектування біофільтрів. Дискові біофільтри. Конструкція, область використання. Барабанні біофільтри. Конструкція, область використання. Класифікація аеротенків. Конструктивні особливості аеротенків-витиснювачів і аеротенків-змішувачів. Типові проекти аеротенків. Проектування коридорних аеротенків. Класифікація систем аерації.</p>

	<p>Дрібнобульбашкові аератори: фільтросні пластини, пористі труби, дискові, тканинні аератори. Середньобульбашкові аератори: труби з отворами, типу «Спарджер». Крупнобульбашкові аератори. Проектування аераторів на плані аеротенка. Механічні аератори: дискові, імпелерні, «Симплекс», рототурбінні, щітки Кессенера, клітинні. Переваги і недоліки механічних аераторів. Пневмомеханічні аератори. Струминні аератори.</p> <p><i>Література: (1); (2).</i></p>
9	<p><u>Лекція 9. Аеротенки-відстійники, аероакселератори, аеротенки-освітлювачі. Вторинні відстійники і муловідокремлювачі.</u></p> <p>Особливості конструкції, умови використання. Проектування компактних споруд. Циркуляційні окислювальні канали. Система аерації в ЦОКах. Окситенки. Шахтні і баштові аеротенки. Особливості конструкції. Компактні установки заводського виготовлення: КУ, БЮ, КУО. Конструкція. Технічні характеристики. Проектні рішення. Сучасні зразки компактних установок. Біореактори нового покоління - SBR, UASB, EGSB, ABR, AF, AFB, DSFF, ANAMMOX, DEAMOX, конструкція, принцип роботи, область застосування. Біореактори з іммобілізованими мікроорганізмами MBBR, IFAS, конструкції, проектування. Новітні біореактори: анаеробні, аеробні, вертикального і горизонтального типу, з іммобілізованою біомасою на капроновому волокні, з гранульованим активним мулом, конструкцій НТУУ «КПІ» - простота влаштування, енергетична та техніко-економічна ефективність. Конструкції вторинних відстійників: вертикальних, горизонтальних, радіальних, тонкошарових. Проектування вторинних відстійників. Флотаційні муловідокремлювачі. Влаштування і принцип роботи. Конструкція флотаційного муловідокремлювача.</p> <p><i>Література: (1); (2).</i></p>
10	<p><u>Лекція 10. Споруди для доочищення стічних вод. Споруди для знезараження стічних вод та випуски у водойми.</u></p> <p>Споруди для фільтрування стічних вод: барабанні сітки, мікрофільтри, фільтри із зернистим завантаженням, наливні фільтри. Конструкція, принцип роботи, режим промивки, область застосування. Проектування фільтрувальної станції доочищення стічних вод. Конструкції фільтрів, матеріал завантаження. Ефективний гідропневматичний фільтр з пінополістирольним завантаженням конструкції УПВГ. Біологічні ставки для доочищення стічних вод. Біосорбери із псевдозрідженим завантаженням із активованого вугілля. Конструкція. Принцип роботи, область застосування. Установки для хлорування стічних вод. Хлоратори. Характеристика. Проектування хлораторної станції. Електролізні установки для знезараження стічних вод гіпохлоритом натрію. Технічна характеристика. Принцип роботи. Змішувачі стічних вод із хлорною водою: типу «лоток Паршала», йоржеві. Конструкція та влаштування. Контактні резервуари. Типові конструкції горизонтального, вертикального і радіального типу. Випуски: берегові, руслові. Конструкція оголовків розсіювальних випусків.</p> <p><i>Література: (1); (2).</i></p>
11	<p><u>Лекція 11. Споруди для обробки та знешкодження осадів стічних вод. Обладнання для механічного зневоднення осадів.</u></p> <p>Споруди для ущільнення осадів. Конструкції мулоущільнювачів: вертикальний, радіальний, флотаційний. Характеристика роботи та параметри для проектування. Сепаратори і центрифуги. Область застосування. Споруди для аеробної стабілізації осадів. Аеробні стабілізатори. Конструкція. Типові рішення. Система аерації та її влаштування. Типи аераторів. Споруди для зневоднення осадів у природних умовах. Мулові майданчики. Влаштування карт. Проектування мулових майданчиків, дренажних труб. Експлуатація мулових майданчиків в зимовий період. Барабанні вакуум-фільтри. Конструкція, принцип роботи. Регенерація фільтрувального полотна. Технічна характеристика барабанних вакуум-фільтрів. Проектування вузла установки вакуум-фільтра. Типові проекти корпусів механічного зневоднення осадів на барабанних вакуум-фільтрах. Стрічкові вакуум-фільтри. Конструкція. Фільтр-преси.</p>

	<p>Конструкція. Принцип роботи. Серія фільтр-пресів ФПАКМ. Проектування цеху механічного зневоднення осадів на фільтр-пресах. Центрифуги. Конструкція, принцип роботи. Серія центрифуг ОГШ, технічна характеристика. Проектування цеху механічного зневоднення осадів на центрифугах.</p> <p><i>Література: (1); (2).</i></p>
12	<p><u>Лекція 12. Обладнання для термічного сушіння і спалювання осадів.</u></p> <p>Сушарки: барабанні, стрічкові, щілинні, із псевдозрідженим шаром осаду, пневмосушарки. Проектування сушильної установки: сушарки й допоміжного обладнання. Конструкція і принцип роботи барабанної сушарки. Барабанні печі для спалювання осадів. Печі із киплячим шаром. Багатоподові печі. Конструкції. Принцип роботи. Переваги і недоліки. <i>Література: (1); (2).</i></p>
13	<p><u>Лекція 13. Проектування генерального плану майданчика очисних споруд. Охорона праці та безпека життєдіяльності при обслуговуванні біоенергетичних споруд та споруд водоочищення.</u></p> <p>Розташування майданчика очисних споруд населеного пункту. Зони санітарної охорони. Розміщення споруд, лотків і трубопроводів. Зображення земляних робіт. Забезпечення можливості черговості будівництва та розширення станції. Розташування допоміжних та обслуговуючих будівель, під'їзних та пішохідних доріг, трасування всіх необхідних комунікацій, озеленення території та її огороження. Вимоги ДБН, ДСТУ, санітарних норм, протипожежні і заходи з техніки безпеки. Схема висотного розміщення очисних споруд. Управління безпекою праці. Охорона праці та безпека життєдіяльності при обслуговуванні біоенергетичних споруд. Охорона праці та безпека життєдіяльності при експлуатації споруд для очищення стічних вод. Поточний і капітальний ремонт обладнання й споруд у біоенергетиці та водоочищенні.</p> <p><i>Література: (1); (2).</i></p>

Практичні заняття

Основними завданнями циклу практичних занять з дисципліни «Обладнання та проектування в біоенергетиці та водоочищенні» є формування у студентів вміння розв'язувати прикладні завдання, виконувати розрахунки очисних споруд для біогазових установок та біологічного очищення стічних вод, вибирати типові проекти та конструкторські рішення, працювати з нормативними, довідковими джерелами, проектною та конструкторською документацією.

Застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються наступними методами і технологіями: особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», дискусія, експрес-конференція, навчальні дебати, застосування на основі комп'ютерних і мультимедійних засобів творчих завдань).

№ з/п	Назва теми заняття
1	<p>Визначення розрахункових витрат і концентрацій забруднюючих речовин стічних вод.</p> <p><i>Література: (2); (18); (19).</i></p>
2	<p>Розрахунок і проектування решіток та обладнання.</p> <p><i>Література: (2); (18); (19).</i></p>
3	<p>Розрахунок та проектування пісковловлювачів і піскових майданчиків.</p> <p><i>Література: (2); (18); (19).</i></p>
4	<p>Розрахунок і проектування первинних відстійників і підбір обладнання.</p> <p><i>Література: (2); (18); (19).</i></p>
5	<p>Розрахунок і проектування аеротенків та обладнання.</p> <p><i>Література: (2); (18); (19).</i></p>

6	Розрахунок і проєктування системи пневматичної аерації аеротенків. <i>Література: (2); (18); (19).</i>
7	Розрахунок і проєктування аерофільтрів та обладнання. <i>Література: (2); (18); (19).</i>
8	Розрахунок і проєктування водорозподільної системи аерофільтрів – реактивного зрошувача. <i>Література: (2); (18); (19).</i>
9	Розрахунок і проєктування вторинних відстійників та споруд для знезараження стічних вод. <i>Література: (2); (18); (19).</i>
10	Розрахунок витрат осадів і надлишкового активного мулу при очищенні стічних вод. <i>Література: (2); (18); (19).</i>
11	Розрахунок і проєктування метантенків і газгольдерів, підбір обладнання. <i>Література: (2); (18); (19).</i>
12	Розрахунок і проєктування аеробних стабілізаторів, підбір обладнання. <i>Література: (2); (18); (19).</i>
13	Проектування апаратурної схеми дільниці біологічного очищення стічних вод. Вибір і розташування обладнання і приладів контролю. <i>Література: (2); (18); (19).</i>
14	Модульна контрольна робота

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента по дисципліні включає підготовку до аудиторних занять (36 годин), модульної контрольної (2 години), виконання ДКР (10 годин), підготовка до іспиту (30 годин) та самостійне вивчення тем, перелік яких наводиться нижче (18 годин).

№ з/п	Назви тем і питань, що виносяться на самостійне опрацювання, та посилання на навчальну літературу	Кількість годин СРС
	Теми:	
1	Анаеробні біореактори з гранульованим мулом для очищення висококонцентрованих стічних вод та їх обладнання. <i>Література: (2); (4).</i>	3
2	Біореактори з носіями іммобілізованих мікроорганізмів типу ВІЯ та їх обладнання. <i>Література: (2); (4).</i>	3
3	Анаеробні біофільтри для очищення висококонцентрованих стічних вод та їх обладнання. <i>Література: (2); (4).</i>	3
4	Анаеробні гібридні біореактори для очищення стічних вод та їх обладнання. <i>Література: (2); (4).</i>	3
5	Біогазові установки та їх обладнання. <i>Література: (2); (3).</i>	3
6	Метантенки для переробки відходів та їх обладнання. <i>Література: (2); (3).</i>	3

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем (модулів) відбувається за наявності поважних причин.

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>. Використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань заборонено (у т.ч. мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та виконання розрахунків.

У випадку виявлення академічної недоброчесності - плагіату в ДКР, робота не оцінюється. При повторному виконанні оцінка знижується на 20 %. У разі списування в МКР або в іспитовій роботі робота не оцінюється.

Не можна використовувати і наводити у списку використаної літератури російські джерела (при виконанні індивідуальних самостійних завдань (ДКР) тощо).

Норми етичної поведінки: Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Політика щодо відвідування: Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для формування компетентностей, визначених стандартом освіти. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватися в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: виконання завдання на практичному занятті (26 балів), МКР (16 балів), виконання ДКР (18 балів). Загальна сума балів за семестрову роботу – 60 балів. Докладніша інформація щодо поточного контролю та критеріїв оцінювання наведена в PCO з дисципліни (додаток 2).

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: іспит. Загальна сума балів на іспиті – 40 балів. Докладніша інформація щодо проведення та оцінювання наведена в PCO з дисципліни (додаток 2).

Умови допуску до семестрового контролю: зарахування усіх практичних робіт, написання МКР, виконання і захист РГР та семестровий рейтинг $R_c > 40$.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доктором технічних наук, професором Саблій Ларисою Андріївною.

Ухвалено кафедрою біоенергетики, біоінформатики та екобіотехнології (протокол № 14 від 27.05.24 р.).

Погоджено методичною комісією факультету (протокол № 19 від 28.06.24 р.).

Додаток 1

Завдання на модульну контрольну роботу

1. Основні принципи проектування споруд, пристроїв та обладнання біоенергетичних установок та станцій водоочищення.
2. Метантенки. Конструкція, обладнання. Метантенк з нерухомим незатопленим перекриттям.
3. Газгольдери. Класифікація. Конструктивні особливості.
4. Споруди для очищення біогазу: скрубери, абсорбери.
5. Реактори для проходження реакції етерифікації. Класифікація. Конструкція кавітаційних реакторів.
6. Обладнання для подрібнення сировини: дробарки і млини. Типи конструкцій. Класифікація млинів, особливості конструкцій і роботи.
7. Дріжджові апарати (ферментатори). Конструкція.
8. Бродильні апарати. Обладнання. Бродильна установка.
9. Брагоперегонні апарати – ректифікаційні колони. Влаштування. Одноколонні і двохколонні апарати.
10. Піролізні установки. Трубчасті печі, конструкція, принцип роботи, обладнання. Абляційні пластинчасті реактори. Типи, конструктивні особливості.
11. Реактори киплячого шару. Реактори плазмового піролізу.
12. Споруди для механічного очищення стічних вод Решітки і сита. Призначення і класифікація решіток.
13. Пісковловлювачі. Типи пісковловлювачів: горизонтальні, тангенційні, аеровані, вертикальні. Конструктивні особливості.
14. Призначення і класифікація відстійників. Типи відстійників: горизонтальні, радіальні, вертикальні, тонкошарові. Конструктивні особливості.
15. Флотаційні установки. Класифікація, область застосування. Конструктивні особливості. Обладнання для подачі і диспергування повітря.
16. Споруди біологічного очищення стічних вод у природних умовах. Поля фільтрації і поля зрошування. Влаштування зрошувальної та дренажної систем.
17. Споруди очищення стічних вод малих об'єктів: поля підземної фільтрації, фільтрувальні канали, фільтрувальні колодязі, піщано-гравійні фільтри.
18. Біологічні фільтри. Класифікація біофільтрів. Конструктивні особливості. Розподільні та дренажні системи біофільтрів.
19. Аеротенки. Класифікація аеротенків. Конструктивні особливості аеротенків-витиснювачів і аеротенків-змішувачів.
20. Класифікація систем аерації. Влаштування в аеротенках. Конструктивні особливості аераторів різних типів.
21. Аеротенки-відстійники, аероакселератори, аеротенки-освітлювачі. Особливості конструкції, умови використання.
22. Циркуляційні окислювальні канали. Система аерації в ЦОКах. Окситенки. Шахтні і баштові аеротенки. Особливості конструкції.

23. Біореактори нового покоління - SBR, UASB, EGSB, ABR, AF, AFB, DSFF, ANAMMOX, DEAMOX, конструкція, принцип роботи, область застосування.
24. Вторинні відстійники і муловідокремлювачі. Конструкції вторинних відстійників і муловідокремлювачів. Область застосування.
25. Споруди для фільтрування стічних вод: барабанні сітки, мікрофільтри, фільтри із зернистим завантаженням, наливні фільтри. Конструкція, область застосування.
26. Споруди для знезараження стічних вод. Хлоратори. Змішувачі стічних вод із хлорною водою. Контактні резервуари.
27. Споруди для ущільнення осадів. Конструкції мулоущільнювачів. Характеристика роботи.
28. Споруди для аеробної стабілізації осадів. Аеробні стабілізатори. Переваги і недоліки.
29. Споруди для зневоднення осадів у природних умовах. Мулові майданчики.
30. Обладнання для механічного зневоднення осадів. Барабанні вакуум-фільтри. Конструкція, принцип роботи.
31. Фільтр-преси. Конструкція. Принцип роботи. Серія фільтр-пресів ФПАКМ.
32. Центрифуги. Конструкція, принцип роботи.
33. Сушарки: барабанні, стрічкові, щілинні, із псевдозрідженим шаром осаду, пневмосушарки. Область застосування.
34. Барабанні печі для спалювання осадів. Печі із киплячим шаром. Багатоподові печі. Конструкції.
35. Проектування генерального плану майданчика очисних споруд.
36. Схема висотного розміщення очисних споруд. Побудова профілів «по воді» та «по мулу».

Додаток 2

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг студента складається з балів, що він отримує за:

- 1) виконання завдань на 13 практичних заняттях;
- 2) 1 модульну контрольну роботу;
- 3) виконання та захист ДКР.

Система рейтингових (вагових) балів занять і рейтингових оцінок за видами контролю

№ з/п	Вид контролю	Бал	Кількість	Сума балів
1	ДКР			
	- ваговий бал Г _к	18	1	18
	- якість виконання і захист*	0-18		
2	Модульна контрольна робота			
	- ваговий бал г _к	1 6	1	1 6
	- якість виконання**	0-16		
3	Завдання на практичному занятті	2	13	26
	- якість виконання***	0-2		

	Всього			60
--	--------	--	--	----

- * - Якість виконання ДКР і захист (захист включає знання з лекційного матеріалу):
- захист роботи - 4 балів;
 - захист без презентації - 3 бали;
 - правильно виконана робота - 12 - 14 балів;
 - робота виконана з помилками в одному завданні - 9 - 11 балів;
 - робота виконана з помилками у двох завданнях - 7 - 8 балів;
 - робота не зарахована - 0 балів.
- ** - Якість виконання контрольної роботи: повна розкрита відповідь - 14 - 16 балів;
- помилка в одному завданні або неповна відповідь в двох завданнях - 11 - 13 балів;
 - помилка в одному завданні або неповна відповідь на усі завдання - 7 - 10 балів;
 - помилка в двох завданнях - 5 - 6 балів;
 - робота не зарахована - 0 балів.
- *** - Виконання завдання на практичному занятті:
- повністю виконаний розрахунок - 2 бали;
 - не повністю виконане завдання - 1 бали;
 - робота не зарахована - 0 балів.

Розрахунок шкали (R) рейтингу

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$R_c = 18 + 16 + 26 = 60 \text{ балів}$$

Форма атестації передбачена у вигляді іспиту з сумою балів 40, тому рейтингова шкала з дисципліни складає:

$$R_c = 60 + 40 = 100 \text{ балів.}$$

Необхідною умовою допуску до семестрової атестації є зарахування всіх практичних робіт, написання МКР, виконання та захист ДКР та семестровий рейтинг $R_c > 40$.

Рейтинг	Традиційна оцінка
$95 < R < 100$	відмінно
$85 < R < 94$	дуже добре
$75 \leq R < 84$	Добре
$65 \leq R < 74$	задовільно
$60 < R < 64$	достатньо
$R < 60$	незадовільно

Іспитова робота являє собою відповідь на білет, який містить у собі 4 теоретичні питання. Відповідь на кожне питання оцінюється 0-10 балів.

Критерії оцінювання відповіді на питання:

- повна розгорнута відповідь на питання – 9-10 балів;
- правильна, але неповна відповідь – 8-9 бали;
- відповідь з несуттєвими помилками – 7-8 балів;
- відповідь з грубими помилками - 6 балів;
- неправильна відповідь або відсутність відповіді (робота не зарахована) відсутність відповіді на два запитання – 0 балів.

Загальний рейтинг

Рейтинг	Традиційна оцінка
$95 < R < 100$	Відмінно

$85 < R < 94$	дуже добре
$75 \leq R < 84$	Добре
$65 \leq R < 74$	Задовільно
$60 < R < 64$	Достатньо
$R < 60$	Незадовільно

Додаток 3

Питання на іспит

1. Основні принципи проектування споруд, пристроїв та обладнання біоенергетичних установок та станцій водоочищення.
2. Споруди для механічного очищення стічних вод. Призначення і класифікація решіток.
3. Дробарки, транспортери для відходів. Обладнання і проектування будівлі решіток.
4. Пісковловлювачі. Конструктивні особливості горизонтальних пісковловлювачів – прямолінійних і з круговим рухом води.
5. Порівняння горизонтальних і вертикальних пісковловлювачів за конструкцією і ефективністю роботи.
6. Порівняння тангенційних і аерованих пісковловлювачів за конструкцією і ефективністю роботи.
7. Обладнання для видалення піску з пісковловлювачів.
8. Споруди і пристрої для зневоднення піску з пісковловлювачів.
9. Призначення і класифікація первинних відстійників, їх конструктивні особливості.
10. Порівняння горизонтальних і вертикальних відстійників за конструкцією і ефективністю роботи.
11. Порівняння горизонтальних і радіальних відстійників за конструкцією і ефективністю роботи.
12. Обладнання для видалення осаду з первинних відстійників та його влаштування у відстійниках.
13. Аеротенки. Класифікація аеротенків, їх влаштування.
14. Конструктивні особливості аеротенків-витиснювачів, їх обладнання.
15. Конструктивні особливості аеротенків-змішувачів, їх обладнання.
16. Влаштування і проектування аеротенків з регенераторами і без.
17. Класифікація систем аерації. Влаштування в аеротенках.
18. Конструктивні особливості пневматичних аераторів, їх класифікація, обладнання і застосування.
19. Конструктивні особливості механічних аераторів, обладнання і їх застосування.
20. Пневмомеханічні і струминні аератори, обладнання і їх застосування.
21. Вторинні відстійники. Конструкції вторинних відстійників, їх обладнання. Область застосування.
22. Обладнання для видалення активного мулу, що осів у вторинних відстійниках, та його влаштування у відстійниках.
23. Пристрої для знезараження стічних вод. Хлоратори. Обладнання будівлі хлораторної.
24. Споруди для знезараження стічних вод. Змішувачі стічних вод із хлорною водою. Контактні резервуари, їх обладнання.
25. Споруди для зброджування осадів, які утворюються при очищенні стічних вод. Метантенки, їх конструкції. Проектування метантенків.
26. Обладнання метантенків для нагріву осаду і його влаштування в метантенках.
27. Обладнання метантенків для перемішування осаду і його влаштування в метантенках.

28. Обладнання метантенків для збору і видалення біогазу і його влаштування в метантенках.
29. Газгольдери. Класифікація. Конструктивні особливості.
30. Біогазові установки, призначення, споруди і обладнання.

Додаток 4

Приклади варіантів завдань на ДКР

Варіант 1

Завдання на ДКР

з дисципліни «Обладнання та проектування в біоенергетиці та водоочищенні»

студенту _____

1. Розрахувати аеротенки для біологічного очищення стічних вод міста та їх обладнання, підібрати типові проекти за таких вихідних даних: середньодобова витрата міських стічних вод 35000 м³/добу; показники неочищених СВ - завислі речовини 240 мг/дм³, БСК_{повн} – 275 мг/дм³; середньомісячна температура стічних вод за літній період 20 °С. Показники біологічно очищеної стічної води прийняти за завислими речовинами - 15 мг/дм³, БСК_{повн} – 15 мг/дм³. Стічні води попередньо пройшли механічне очищення в спорудах: решітках, пісковловлювачах та первинних відстійниках.
2. Накреслити схему аеротенка з необхідним обладнанням, показати висотні відмітки.
3. Накреслити фрагмент апаратурної схеми – аеротенк, вторинний відстійник, регенератор.

Викладач _____

Варіант 2

Завдання на ДКР

з дисципліни «Обладнання та проектування в біоенергетиці та водоочищенні»

студенту _____

1. Розрахувати метантенки для переробки осадів, які утворюються на очисній станції з аеротенками: сирий осад з первинних відстійників і ущільнений НАМ, та їх обладнання, підібрати типові проекти за таких вихідних даних: середньодобова витрата міських стічних вод 90000 м³/добу; показники неочищених СВ - завислі речовини 235 мг/дм³, БСК_{повн} – 270 мг/дм³, СПАР – 13,5 мг/дм³; середньомісячна температура стічних вод за літній період 20 °С; ефект очищення від ЗР в первинних відстійниках – 40%. Показники біологічно очищеної стічної води прийняти за завислими речовинами - 15 мг/дм³, БСК_{повн} – 15 мг/дм³.
2. Накреслити схему метантенка з необхідним обладнанням, показати висотні відмітки.
3. Накреслити фрагмент апаратурної схеми – мулоущільнювач, метантенк, газгольдер.

Викладач _____

Варіант 3

Завдання на ДКР

з дисципліни «Обладнання та проектування в біоенергетиці та водоочищенні»

студенту _____

1. Розрахувати аерофільтри для біологічного очищення стічних вод міста та їх обладнання, підібрати типові проекти за таких вихідних даних: середньодобова витрата міських стічних вод $15000 \text{ м}^3/\text{добу}$; $\text{БСК}_{\text{повн}}$ неочищених СВ – $210 \text{ мг}/\text{дм}^3$; середньозимова температура стічних вод $10 \text{ }^\circ\text{C}$. Показник біологічно очищеної стічної води прийняти за $\text{БСК}_{\text{повн}}$ – $20 \text{ мг}/\text{дм}^3$. Стічні води попередньо пройшли механічне очищення в спорудах: решітках, пісковловлювачах та первинних відстійниках.
2. Накреслити схему аерофільтра з необхідним обладнанням, показати висотні відмітки.
3. Накреслити фрагмент апаратурної схеми – аерофільтр, вторинний відстійник.

Викладач _____

Варіант 4 **Завдання на ДКР**

з дисципліни «Обладнання та проектування в біоенергетиці та водоочищенні»
студенту _____

1. Розрахувати аеробні стабілізатори для переробки осадів, які утворюються на очисній станції з аеротенками: сирий осад з первинних відстійників і неущільнений НАМ, та їх обладнання, підібрати типові проекти за таких вихідних даних: середньодобова витрата міських стічних вод $65000 \text{ м}^3/\text{добу}$; показники неочищених СВ - завислі речовини $204 \text{ мг}/\text{дм}^3$, $\text{БСК}_{\text{повн}}$ – $248 \text{ мг}/\text{дм}^3$; середньомісячна температура стічних вод за літній період $20 \text{ }^\circ\text{C}$; ефект очищення від ЗР в первинних відстійниках – 30%. Показники біологічно очищеної стічної води прийняти за завислими речовинами - $15 \text{ мг}/\text{дм}^3$, $\text{БСК}_{\text{повн}}$ – $15 \text{ мг}/\text{дм}^3$.
2. Накреслити схему аеробного стабілізатора із зоною ущільнення з необхідним обладнанням, показати висотні відмітки.
3. Накреслити фрагмент апаратурної схеми – аеробний стабілізатор, зона ущільнення (або осадоущільнювач), камера дегельмінтизації.

Викладач _____

Варіант 5 **Завдання на ДКР**

з дисципліни «Обладнання та проектування в біоенергетиці та водоочищенні»
студенту _____

1. Розрахувати анаеробні біореактори з гранульованим мулом для попереднього біологічного очищення стічних вод молокопереробного заводу перед відведенням в міську систему та їх обладнання, підібрати типові рішення за таких вихідних даних: середньодобова витрата виробничих стічних вод $3500 \text{ м}^3/\text{добу}$; коефіцієнт годинної нерівномірності – $K=2,1$; середні показники неочищених СВ: завислі речовини - $240 \text{ мг}/\text{дм}^3$, $\text{БСК}_{\text{повн}}$ – $2200 \text{ мг}/\text{дм}^3$; ХСК – $3000 \text{ мг}/\text{дм}^3$ (інші показники прийняти самостійно). Норми скиду попередньо очищеної стічної води в міську систему водовідведення прийняти: за завислими речовинами - $200 \text{ мг}/\text{дм}^3$, $\text{БСК}_{\text{повн}}$ – $240 \text{ мг}/\text{дм}^3$ ХСК – $500 \text{ мг}/\text{дм}^3$.
2. Накреслити схему анаеробного біореактора з необхідним обладнанням, показати висотні відмітки.

3. Накреслити фрагмент апаратурної схеми – анаеробний біореактор, вторинний відстійник.

Викладач _____